

виховання, виховується повага до історичного минулого, традицій української народної культури, розвиваються не лише фізичні якості підростаючого покоління, а й кмітливість, креативність, змагальний дух, зорова пам'ять тощо. Такі заходи створюють гарні умови для сімейного виховання, адже в них беруть участь, найчастіше, сім'ї з дітьми, а батьки активно включені в процес підготовки і організації «акцій» здоров'я.

Проведення креативних масових форм соціально-виховної роботи передбачає те, що батьки самостійно генерують нові ідеї, втілюють їх у життя. Педагоги займають позицію спостерігача, радника з організаційних питань. В сучасних умовах в Україні прикладом таких заходів стали численні організовані батьками з дітьми у середніх загальноосвітніх, дошкільних закладах при підтримці педагогічних працівників благодійні ярмарки на підтримку ЗСУ, дорослих і дітей із прикордонних районів, в процесі підготовки й проведення яких виховується почуття патріотизму, поваги до захисників України, розвиваються почуття відповідальності як батьків, так і дітей, милосердя, відчуття причетності до загальної великої справи.

Отже, масові форми соціально-виховної роботи (репродуктивного, синтетичного характеру та креативні) дозволяють вирішувати різноманітні завдання в процесі формування педагогічної культури батьків, підготовки до усвідомленого і відповідального виконання ними своїх виховних функцій.

Кисла О. Ф.

АРТТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ПІД ЧАС АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ВІЙНИ

У зв'язку з військовими подіями в Україні психологи і медики констатують збільшення відхилень в емоційному розвитку дітей. Діти сильніше за дорослих відчувають напруженість у суспільстві. Через брак життєвого досвіду, несформованість навичок стресостійкості вони переживають

емоційне неблагополуччя. Висока тривожність, страхи, неврози супроводжують адаптацію сучасних першокласників до школи. Саме тому вітчизняні педагоги, психологи знаходяться в пошуку нових форм індивідуалізації та гуманізації освітнього процесу. Значна увага науковців та практиків сучасності (Власюк М., Вознесенська О., Терлецька Л., Хараджи М.) звертається до передового досвіду використання арттерапії у роботі з дітьми, які потребують корекції розвитку, особливо з дітьми, які пережили військові дії, є ВПО, втратили рідних, домівку і т. д. Арттерапія є особливою технологією, що забезпечує індивідуальний підхід до кожної дитини, діагностику, корекцію та формування позитивних якостей особистості, ціннісного ставлення до себе й оточуючого її світу.

На сьогоднішній день існують різні наукові підходи до трактування терміну «адаптація», зміст якого акцентує увагу на необхідності реальної допомоги дітям означеної категорії в освітньому процесі, надання підтримки та можливості самореалізуватися у процесі входження в шкільний колектив. Адаптацію можна розглядати в різних аспектах (соціальний, педагогічний, психологічний), але варто зупинитися на основних ознаках успішної адаптації дитини:

- перебування в спокійному, врівноваженому стані;
- стриманість, уважність на уроках; активність і рухливість на перервах;
- прояв інтересу до нових дорослих, дітей;
- комунікабельність у спілкуванні з учнями не лише свого класу;
- легка орієнтація у просторі школи;
- готовність виконувати вимоги вчителя, не чекаючи заохочення; позитивне оцінювання дитиною своїх дій, результатів власних зусиль;
- адекватне сприйняття негативної оцінки дорослого;
- ініціативний характер спілкування в період навчальної діяльності; активність на уроках;
- успішне опанування навчального матеріалу.

Психологічними проблемами адаптації до школи в період невизначеності у молодших школярів є залежність емоційного стану дитини від зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на неї, це, перш за все, підвищена тривожність,

страх, замкнутість, неврози. Виникнення проблем в адаптації на сьогоднішній день пов'язано з соціально-політичною ситуацією у країні, перш за все з військовими діями. Теоретичне дослідження та аналіз особливостей прояву труднощів в адаптації учнів 1 класу вказують на необхідність впровадження спеціальної психолого-педагогічної роботи з метою оптимізації особистісно-емоційної сфери дітей. В якості корекційної технології у роботі з першокласниками пропонуємо використовувати метод арттерапії як спеціалізовану форму психотерапії, засновану на використанні засобів мистецтва, мета якої полягає в гармонізації розвитку особистості дитини через розвиток здатності до самовираження і самопізнання. Арттерапія розглядається нами як метод розкриття переживань дитини, звільнення її від негативних емоційних станів, який допомагає дитині виявити власні внутрішні неусвідомлені переживання та позбавитися від їх деструктивного впливу, за допомогою природнього для неї стану гри та творчості. Враховуючи особливості актуального рівня адаптації першокласників та станів тривожності, страху у дітей, нами було розроблено план проведення арттерапевтичних занять з учнями 1 класу. Він складався з 13 занять, кожне із яких обумовлено особливостями адаптації дитини до взаємодії з соціальним оточенням та умов шкільного навчання, а також тими труднощами, які відчують діти в процесі адаптації до шкільного навчання. В основі розроблених нами занять покладено принципи психолого-педагогічної корекції А. Осипової.

1. Принцип єдності корекції і розвитку. Робота з учнями здійснювалась на основі психолого-педагогічного аналізу внутрішніх і зовнішніх умов розвитку дитини.

2. Принцип єдності вікових і індивідуальних особливостей розвитку першокласника. До кожної дитини здійснювався індивідуальний підхід в контексті її вікового розвитку. У процесі роботи діти мали право вибору матеріалів, з яким хочуть працювати (олівці, фломастери, фарби), завдання, ролей, враховувались бажання та інтереси дітей.

3. Принцип єдності діагностики і корекції розвитку. Основні завдання нашої діяльності визначені на основі

діагностики і оцінки найближчого прогнозу розвитку, який визначається виходячи із зони найближчого розвитку дитини.

4. Діяльнісний принцип здійснення корекції. Першокласники були залучені до різних видів діяльності – малювання, ліплення, театралізована діяльність, танці, співи тощо.

5. Принцип ставлення до кожної дитини як до обдарованої. Арттерапевтичні заняття не передбачають спеціальної підготовки дитини чи наявності у неї художніх, музичних і т. д. здібностей. Мобілізація рушійних сил розвитку відбувається у дитини тоді, коли вона відчуває, що дорослий вірить в неї, довіряє їй, включає у вирішення все більш складних завдань.

6. Принцип безумовного прийняття дитини. Віра, підтримка дитини є головними принципами роботи.

7. Принцип демократизму в спілкуванні дорослого і дитини, дотримання рівноправності на фоні загального безумовного прийняття. На заняттях недопустимі примус, накази. Дитина в будь-який час могла відмовитись від виконання завдань.

8. Принцип заохочення досягнень дитини в плані отримання творчої самостійності і продуктивності.

9. Принцип символічного відреагування дитячих проблем (тривога, страх) і перетворення їх в об'єкт творчого опрацювання (Кисла О., 2015).

Отже, процес адаптації до шкільного навчання викликає у дитини серйозне емоційне навантаження, адже це суттєва перебудова життя, фізіологічних та психічних станів першокласників, що супроводжується неприємними відчуттями дискомфорту, швидким накопиченням нової інформації та особистісними змінами. Арттерапія допоможе педагогам, батькам скоригувати розвиток дитини. Розвиток творчих здібностей першокласників сприятиме гармонізації відносин з дорослими і однолітками, зниженню емоційного напруження, перенесення негативних емоцій, переживань у позитивну енергію.